

Kort administrativ ordliste bokmål–nynorsk

Føreord

Denne ordlista er ei hjelperåd for offentleg tilsette som skal skriva nynorsk i arbeidet sitt. Både oppslagsorda og dei nynorske avløyserorda er plukka ut fordi dei er vanlege og nyttige i administrativt språk.

Lista er ikkje ei komplett administrativ ordliste for bokmål–nynorsk. Det finst mange fleire oppslagsord som burde ha vore med, og det finst heilt sikkert gode nynorske avløyssarar som ikkje har fått plass.

Hugs at det aldri blir god nynorsk av mekanisk ord-for-ord-omsetjing frå bokmål. Tradisjonen og stilidealet i nynorsk er verbal og aktiv ordlegging i staden for substantivisk og passiv. Du kan lesa meir om nynorsk ordlegging på nettsidene til Språkrådet.

Nokre ord om oppsettet: Det står semikolon mellom avløyserorda når det er større tydingsskilnader mellom dei. Det står ein loddrett strek føre bruksdøme frå bokmål, som er sette i kursiv:

adgang tilgang, tilgjenge; høve, rett, lov (til) | *a- forbudt* ikkje tilgjenge

Når eit oppslagsord som er lånt frå bokmål til nynorsk, finst i identisk form i Nynorskordboka, står det ein opphøgd ⁿ føre oppslagsordet. I dei tilfella repeterer me ikkje ordet i avløyserlista:

"bemanning arbeidsstokk, mannskap

I denne ordlista har me nytta a-infinitiv. A- og e-infinitiv er jamstelte i nynorsk, og me kan velja fritt mellom dei i statstenesta. Hugs berre å bruka anten a- eller e-infinitiv konsekvent i same tekst. Når oppslagsordet er eit verb som òg kan brukast i nynorsk, nøyer me oss med å setja ein opphøgd ⁿ føre det. Oppføringa **"anbefale** tyder at det både kan heita *anbefala* og *anbefale* i nynorsk.

Statstilsette er pålagde å halda seg til hovudformene i rettskrivinga når dei skriv i arbeidet. I denne lista brukar me berre hovudformer.

A

adgang tilgang, tilgjenge; høve, lov (til) | *a-forbudt* ikkje tilgjenge
advarsel åtvaring
aktelse vørnads
aktksomhet aktsemd, varsemd | *vise a-* vera aktsam/varsam, passa på
aktpågivenhet aktsemd
alminnelighet alminnelegheit | *i (sin) a-* til vanleg, jamt over
"anbefale rå til, tilrå **"anbefaling** tilråding
anbud anbod
andel del, part, prosentdel; lut/lott
"anerkjenne godkjenna; påskjønna; verdsetja
anerkjennelse godkjenning; påskjøning; verdsetjing; anerkjenning
"angi (t.d. i tabell:) føra opp, merkja av, syna, visa **angivelse** avmerking, oppføring, opplysning
"angå gjelda, vedkoma
anklage klaga, skulda **anklagede** den skulda
"anledning høve, tilfelle
anmelde melda **anmeldelse** (politi)melding; (bok)melding
anmerkning merknad
anmode be, oppmoda **anmodning** bøn, førespurnad, oppmoding
ansatt tilsett
anselig heller stor, monaleg
ansette tilsetja **ansettelse** tilsetjing
anskaffe kjøpa (inn), skaffa (seg)
anskaffelse (inn)kjøp, nyskaffing
"anslag overslag, tal **"anslagsvis** om lag, rundt rekna, kring **"anslå** rekna til, setja til, talfesta
"anta gå ut frå, leggja til grunn, rekna med; godta | *a-tt inntekt* pårekna inntekt **antakelig** truleg, venteleg, antakeleg **antakelse** meining, tru; godtaking
antall tal (på), mengd, kor mange
"antyde nemna, ymta om; tyda på
antydning hint, varsel, ymt | *a- til* snev av, spor av, teikn til
anvende bruka, nytta **anvendelig** brukande, hendig, nyttig **anvendelighet** bruksverdi, (bruks)nytte, å vera nyttig, å vera lett å bruka | *miste sin a-* bli ubrukeleg **anvendelse** bruk,

bruksmåte | *kommer til a-* skal brukast, skal gjelda **anvendt** (t.d. forskning:) bruks-, bruksretta, anvend

arbeidsledighet arbeidsløyse

arbeidstillatelse arbeidsløyve

avgjørelse avgjerd, avgjerse

"avhenge (av) vera avhengig (av), stå på, stå og falla med **avhengighet** avhengigheit, binding, hang, tilknytning | *Stoffet kan skape a-* kan gjera folk avhengige

avhold fråhald, avhald

avstedkomme gjera, føra med seg, vera årsak til

avstemning røysting, avstemming

"avstå avhenda, gje frå seg; gje avkall på

avståelse avkall, avståing, oppgjeving

avta falla, minka

avveie vega (mot kvarandre), avvega, vurdera

avveining avveging, vurdering

avverge hindra, motverka, stogga, avverja

B

bearbeide leggja til rette; tilverka (noko); påverka (nokon); arbeida (vidare) (med/på)

"bebreide klandra, lasta

bebyggelse busetnad, bygningar, bygningsmasse, hus

"bedrift verksemd

"bedømme dømma (om), verdsetja, vurdera

bedømmelse dom, omdømming, skjøn, vurdering, bedømming

befaring synfaring

beføyelse (eigar)(råde)rett, fullmakt, mandat; (øg brukt om:.) åtgjerd

begivenhet hending, storhending

begrep omgrep, (ofte:) ord; tanke

begrense avgrensa

begrunne grunnge **begrunnelse** grunngeving

"begynne byrja, ta til **begynnelse** byrjing,

fyrstning | *i b-n* til å byrja med

begå gjera (utføra, utøva)

"beherske meistra **beherskelse** meistring, greie (på), kunnskap (om); sinnsro

beholde halda på, ta vare på, behalda

bekjempe motarbeida, motverka, kjempa mot, stri mot, yta motstand mot **bekjempelse** (av)

tiltak/innsats/kamp/strid (mot)

bekostning kostnad

ⁱbekrefte stadfesta **bekreftelse** stadfesting

ⁱbelaste pressa, tyngja; leggja press/trykk/last på | *b- konto* trekkja frå, skuldskriva,

ⁱbelastning påkjenning, trykk, press; skuldskriving

beliggenhet plassering, stad(val), [geografisk] leie | *ha fin b-* liggja fint til

ⁱbelyse gjera greie for, kasta lys over, klårgjera

belønne løna, påskjøna **belønning** løn, påskjøning

ⁱbeløp (penge)sum **beløpe seg til** koma på, kosta

ⁱbemanning arbeidsstokk, mannskap, vakt

beregne rekna ut, rekna seg fram til, berekna

beregning reknestykke, utrekning, berekning

berettiget rettkomen, velgrunna; som har rett til

berøre ha/få følgjer for, gjelda, koma inn på, vedkoma; koma nær, ta på **berørt** som det gjeld/vedkjem, part

besette (om stilling:) tilsetja (nokon) i

besitte eiga, ha **besittelse** eige (ei/eit), eigedom

beskatte skattleggja; utnytta **beskatning** skattlegging; utnytting

ⁱbeskrive forklara, greia ut om, omtala, skildra

beskrivelse forklaring, omtale, utgreiing, skildring, beskriving

ⁱbeskytte verna, passa på, ta vare på

beskyttelse vern

beslutte avgjera, vedta **beslutning** avgjerd, vedtak

besparelse innsparing

bestemmelse (i regelverk:) føresegn, regel; (allment:) avgjerd, fastsetjing

ⁱbestå av ha, innehalda, vera samansett (av)

ⁱbestille tinga **ⁱbestilling** tinging

betegnelse nemning

betinge føresetja, krevja | *b- seg* setja som vilkår

betingelse vilkår **betinget** på vilkår, vilkårsbunden **-betinget** -avhengig, -bunden, -styrt, -valda

betjene (eit lån:) betala, greia, svara for, betena; (ein maskin:) arbeida med, bruka, handtera, operera, styra, betena

ⁱbetrakte sjå på, vurdera **ⁱbetraktning** syn,

synsmåte, tanke | *ta i b-* ta omsyn til, ikkje gløyma | *komme i b-* koma på tale, bli vurdert, vera aktuell

ⁱbetryggende forsvarleg, sikker, trygg

ⁱbety tyda; ha å seia, innebera | *dette betyr mye for oss* er viktig, har mykje å seia **ⁱbetydning** (inn)verknad, rolle, vekt, verdi; (språkleg, symbolsk:) tyding | *ha stor b-* vera viktig, ha mykje å seia | *få praktisk b-* få praktiske følgjer

betydelig monaleg, stor, viktig, ikkje liten, betydeleg

bevilge løyva **bevilgning** løyving

ⁱbevis prov **ⁱbevis** prova

ⁱbevilling (= *tillatelse*) løyve

ⁱbevisst medvitnen **bevissthet** medvit, bevisstheit

ⁱbidra gjera sitt (til), hjelpa, medverka, yta

ⁱbidrag stønad, tilskot

bifalle godkjenna, samtykkja (i), slutta seg til

bilag vedlegg

billighetserstatning rettferdsvederlag

ⁱbistand assistanse, hjelp, medverknad, støtte

bistå hjelpa, støtta

bolig bustad

budskap budskap (ein)

D

ⁱdelaktig med på, medansvarleg, medskuldig **delaktighet** medansvar, medskuld, medverknad, å vera med i/på

ⁱdyktig dugande, i stand til **-dyktig** -før | *arbeidsd-* arbeidsfør **dyktighet** dugleik, dyktigheit

E

edruelighet edruskap

egenandel eigendel

egenerklæring eigenfråsegn, -erklæring

eie eiga (eig – åtte – ått) | *eid av* i eiga til, som tilhøyrrer

eierendel egedel, eignelut

ⁱeksempelvis til dømes

enhet (= *forvaltningse-*) eining, avdeling; (= *totalitet*) einskap **enhetlig** einskapleg

Enhetsregisteret Einingsregisteret

enhetsskole einskapsskule
enig samd, einig **enighet** semje, einigheit
enhver alle, kvar, kvar (og) ein | *til e- tid* heile tida, når som helst, til kvar tid
"enkel einfelt | *en e- sak* ei einfelt/enkel sak
"enkelt einskild | *hver e- post* kvar (einskild/ enkelt) post | *e-e mener* somme meiner
enstemmig samrøystes
"erfare få vita, oppleve, røyna **"erfaring** røynsle
"erstatte koma/setja i staden for; gje vederlag for **"erstatning** skadebot, vederlag
"ervert arbeid, yrke **"ervert** eigna til seg, tileigna seg, få råderett over, kjøpa (inn), skaffa (seg), ta over; (retts)vinning; overtaking
"ervert arbeidsevne, inntektsevne
etterkomme retta seg etter, lyda

F

faglighet fagkunne
"fatte *f- beslutning, f- vedtak* ta avgjerd, gjera vedtak, avgjera, vedta
ferdighet dugleik, evne, tame, ferdigheit
finne sted bera til, bli halden, henda, skje
fogd fut
foranstaltning åtgjerd
forbehold atterhald
forbeholde halda/setja av (til/for), reservera, øyremerkja **forbeholden** atterhaldsam, atterhalden, avmålt, reservert, varsam **forbeholdt** bortlova, borttinga, oppteken, reservert, øyremerkt | *det er f- dem* det gjeld berre dei, dei er åleine om
forberede (føre)bu **forberedelse** førebuing
forbigående førebels, kortvarig, mellombels, forbigående
forbindelse samband; (kjem.:) sambinding
forbrytelse brotsverk, grovt/alvorleg lovbrøt
"fordel føremøn
"fordre krevja **"fordring** krav, tilgodehav(ande)
foregå gå føre seg, skje, henda
foregående førre, føregående
forekomme vera; bera til, henda, skje; finnast
forekomst funn, førekomst, tilfelle
foreligge finnast, liggja føre, vera
"foreløpig førebels

forene sameina, foreina
forespørsel førespurnad
foreta gjera, utføra
foretak føretak
forføyning åtgjerd
forhenværende tidlegare, eks-
"forhold sak, tilhøve, ting | *det f- at* det at
forholde seg ha seg, høva, hanga/henga saman, stilla seg, vera
"forholdsmessig (adv.): etter måten/høvet (adj.): høveleg, relativ, samhovande; tilsvarande
"forholdsvis etter måten, nokså, relativt
forhøye auka, setja opp **forhøyelse** auke, auking, oppgang
forrige førre
forseelse misfaring, (jur.): misferd
"forsiktig varsam **forsiktighet** varsemnd, forsiktighet
"forskjell skilnad **"forskjellig** ulik, ymse
forskuttere betala/løyya på forskot, forskotera; (overført:) ta på forskot
forståelse forståing | *i f- med* i samråd med | *ha f- for* (og:): skjønna | *allmennhetens f- av saken* korleis folk flest tolkar/forstår saka, korleis folk ser på saka
forvarslighet *drøfte f-en* av drøfta om det er forsvarleg å
fortegnelse liste, oppgåve
"fortrinn fordel, føremøn; førerang **"fortrinnsrett** førerrett, forrett **"fortrinnsvis** helst, særleg
fortrolig i trumål, fortruleg | *f- med* kjend/van med **fortrolighet** tillit, fortrulegheit; (god) kjennskap | *i f- i trumål* | *gjensidig f-* tillit mellom
fortsatt enno, framleis
fortsette halda fram, fortsetja **fortsettelse** framhald, fortsetjing
fortløpende etter kvart, jamleg, samanhagande, ubroten, fortløpande
forurense ureina, forureina **forurensning** ureining, forureining
fortutgående føregående | *f- kunngjøring* kunn-gjering på førehand
forutsatt (at) dersom, så fram
forutsette byggja på, føresetja, gå ut frå, krevja,

leggja til grunn **forutsetning** føresetnad, grunnlag, krav, vilkår

forutsi føreseia, seia på førehand, spå, varsla
forutsigbar føreseieleg, pårekkneleg, venta(nde), som venta, som ein kan venta seg / rekna med / tenkja seg til **forutsigbarhet** føreseielegheit | *økt f- i driften* (øg:) meir føreseieleg(e vilkår for) drift

forvente rekna med, sjå fram til, venta
forventet pårekna, venta, forvent

for øvrig dessutan, elles

forårsake føra til, gjera, valda, vera årsak/ opphav til

fremdeles enno, framleis

fremragende framifrå

frihet fridom, fritak

frivillighet friviljug/frivillig innsats, frivilligheit

fullbyrdelse fullføring

G

gjengi gje att

gjenkjenne kjenna att **gjenkjennelse** attkjennning

gjensidig innbyrdes, skiftevis | *gjøre en g- avtale* avtala seg imellom | (merk: ofte overflødig i bokmål:) *gi hverandre g- støtte* stø kvarandre, hjelpast åt | *Det handler om g- respekt* Det handlar om å respektera kvarandre
gjensidighet gjensidigheit; (ofte:) motytingar, gjensidig hjelp | *Samarbeidet skal preges av g- i alle ledd* | alt samarbeidet skal partane vera jamlikar

gjenspeile spegla (av)

gjenstand ting | *være g- for* koma ut for, møte, oppleve | *være g- for drøftinger* bli drøft(a)

gjensstå stå/vera att

gjenvalg attval

gjenværende attverande, som er/står att

godtgjørelse godtgjersle, løn, vederlag

H

helhet heilskap | *i sin h-* alt (av), fullt ut, heile, uavkorta **helhetlig** heilskapleg, heilskaps-
hemmelighet løyndom, hemmelegheit

henblikk med *h- på* med sikte/tanke på

henhold *i h- til* etter, i samsvar med, med heimel i, i medhald av **henholdsvis** høvesvis, i same rekkjefølgje | (merk: ofte brukt utan grunn:) *Det skal bygges to blokker med h- sju og ni etasjer* Det skal byggjast to blokker, ei med sju og ei med ni etasjar

hensikt føremål, mål, siktemål

hensiktsmessig føremålstenleg, god, nyttig, tenleg **hensiktsmessighet** praktiske omsyn, nytteomsyn, føremoner | *vurdere h-en av* (øg:) vurdere om det svarar seg / det har noko for seg / ein bær

henstille be om, oppmoda om **henstilling** oppmoding, bøn

hensyn omsyn **hensynsfull** omsynsfull, omtensksam

henvende (seg) venda (seg), ta kontakt
henvendelse førespurnad, kontakt; (meir spesifikt:) brev, spørsmål, søknad

henvise (til) visa (til) **henvising** tilvising

herav av dette/denne/desse

herunder irekna, medrekna, av dette/denne/desse

hjemmel heimel **hjemle** heimla

hvorav av dette/denne/desse

I

ikrafttredelse ikraftsetjing, iverksetjing | *ved i-n av avtalen* når avtalen tek til å gjelda / blir sett i verk

imidtertid likevel, men

innebære innebera, tyda | *det i-r at* det gjer at, det vil seia at

innflytelse innverknad, påverknad

inngå *i- avtale* gjera avtale, skriva avtale, avtala | *i- avtale om* at avtala at | *i- ekteskap* gifta seg

innlede innleia (innleier – innleidde – innleidd)

innvilge gje, la få, stetta, tildela

ivareta ta hand om, ta seg av, ta vare på

iverksette setja i verk | *iverksatt* iverksett

K

klageadgang klagerett

klagemulighet høve til å klaga

knapphet på knapt om, lite (av), liten tilgang på, skort/knappheit/mangel på

konkursbegjæring krav om konkurs

***krets** krins

kun berre, einast

***kyndig** kunnig **kyndighet** dugleik, (fag)kunne, innsikt, kunnskap

L

langsiktighet langsiktighet | *mer l-* i planleggingen meir langsiktig planlegging

lede leia (leier - leidde - leidd)

ledighet arbeidsløyse

ledsager (reise)følge, følgeperson

leie (t.d. eit husvære:) leiga

leilighet 1 husvære, leilegheit **2** høve | *Han hadde ikke l- til å hjelpe henne* (òg:) Han kunne ikkje hjelpa henne | *ved en annen l-* ein annan gong, ved eit anna høve

likhet likskap | *i l- med* til liks med

lovanvendelse lovbruk

lovbestemmelse lovføresegn ***lovbestemt** fastsett med lov, lovpålagd

lovlighet å vera lovleg, lovlegheit | *prøve l-en* av prøva lovgrunnlaget/(lov)heimelen/rettsgrunnlaget for

lovlydighet lovlydnad

***lovmessig** lovbunden

lydighet lydnad

lønnsomhet lønsemd

løpe (fysisk:) springa, (sjeldnare:) laupa; (overført ofte:) gjelda frå, gå **løpende** etter kvart, fast, samanhangande, ståande, laupande, løpande

løpetid frist, nedbetalingstid, laupetid, løpetid

M

markad marknad (ein)

meddele melda, kunngjera, gje melding, seia **meddelelse** kunngjering, melding

***medføre** føra med seg, føra til

medvirkning medverknad, medverking

mellomværende hopehav, mellomvære

menighet kyrkjelyd, forsamling, (særleg om ikkje-kristne religionar:) meinigheit **menighetsråd** sokneråd

merke (leggja merke til:) merka (merkar – merka – merka); (setja merke på:) merkja (merkjer – merkte – merkt)

midler – midlene (flt.) (pengar:) midlar – midlane; (reiskapar:) middel – midla

midlertidig mellombels

mulighet høve, råd, utveg, mog(e)legheit | *by på store m-er* (òg:) vera svært lovande | *det er m-for* (òg:) det kan henda at, det kan bli

myndighet styresmakt; (instans òg:) etat, organ, myndigheit; (kompetanse òg:) avgjerdsomt/-rett, mynde **myndighetsområde** ansvarsområde, forvalt(n)ingsområde, fullmaktsområde, styringsområde **myndighetsalder** myndig(retts)alder, myndigheitsalder | *ved oppnådd m-* når NN blir myndig **myndighetsutøvelse** maktutøving, styring, bruk av styringsrett, forvalt(n)ing

N

nyanskaffelse nyinnkjøp, nyanskaffing

nyhet (i media:) nyhende, nyheit; (noko nytt:) nylaging, nyvinning, nyheit

nærmere nær(m)are **nærmest** nær(m)ast

O

offentlighetsloven offentleglova

ombud ombod

omfrent avtala, felles, som det er semje om

omgivelse omgjevna

omstendighet omstende, tilhøve | *ikke under noen o-er* ikkje i noko tilfelle, aldri, på ingen måte

oppad oppetter | *er begrenset o-* har eit tak, har ei øvre grense

oppholde seg halda til, vera

oppholdstillatelse opphaldsløyve

***opphøre** bli nedlagd, gje seg, slutta, opphøyra, stengja ***opphør** nedlegging, opphøyr, stans

oppmerksom merksam, lydhøyr, lyttande;

høvisk, omsynsfull | *være o- på* vita om, kjenna

til, vera klar over, vera medviten om, vera merksam på **oppmerksomhet** merksemd | *bli gjenstand for* o- koma i søkje-/rampelyset, bli lagd merke til, bli påakta

oppretholde halda ved lag, føra vidare, ta vere på **oppretholdbar** som kan haldast ved lag, liv laga

opprinnelse opphav **opprinnelig** opphavleg

oppsigelse oppseiing

oppveie vega opp (for), få/ta att for

overenskomst avtale, semje, overenskomst

oversette setja om, omsetja **oversettelse** omsetjing **oversetter** omsetjar

overskride bryta, gå (ut) over, kryssa, sprengja, vera større enn **overskridelse** brot, kryssing, overskriding

overveiende for det meste, stort sett

P

provisorisk anordning provisorisk lov, mellombels lovføresegn

pågå vera i gang

påløpe (om utgifter:) koma på, koma til, samla seg opp **påløpt** *påløpte utgifter* oppsamla utgifter, påkomne utgifter

påse sjå til, syta for

påtalemyndighet påtalemynd

R

rammebetingelse rammevilkår

redegjøre (for) gjera greie for, greia ut om redegjørelse utgreiing, framstilling

rederi reiarlag

redskap reiskap (ein)

regnskap rekneskap (ein)

rettighet rett | *menneskerettighetene* menneskerettane **rettighetshaver** rettshavar

rettledning rettleiing

rettmessig lovleg, rettkomen

rettssikkerhet rettstrygd, rettstryggleik

rådighet råderett, rådvald, rådvælde

S

sakkyndig sakkunnig **sakkyndighet** sakkunne, sakkunnskap

saksbehandler saksarbeidar/-behandlar/-handsamar **saksbehandling** saksarbeid/-handsaming/-førehaving

samt (og) dessutan, i tillegg

samtlige alle

sannsynlighet sannsyn, sannsynlegheit; (negativt òg:) fare, risiko | *det er liten s- for* at det er lite truleg/sannsynleg at

selvangivelse sjølvmelding

selvstendighet sjølvstende

sikkerhet trygging, tryggleik, sikkerheit, (øk. òg:) trygd, visse; sikring | *Sikkerhetsrådet* Tryggingsrådet (Merk at *tryggings-*, *tryggleiks-* og *sikrings-* dels blir nytta i ulike samanhengar. Slå opp i ordbok og/eller søk på nettet.)

situasjonsbetinget situasjonsbunden

skattelettelse skattelette

skattemessig i skattesamanheng, skatte-

skikkethet evne (til), føresetnad(er) for, dugleik, kompetanse, kvalifikasjon(ar), å vera skikka/før (til), å høva til/i

skyldes koma av, botna i, ha sin grunn i, ha si årsak i, skriva seg frå

sted stad (ein) | *finne s-* bera til, bli halde(n), henda, skje **stedfortreder** avløysar, representant, den som kjem/trer i staden for, varamedlem -kvinne -mann, vara, vikar

stemme (verb) røysta stemme (subst.:) røyst

stemmeberettiget røystefør **stemmerett**

røysterett

stønadsberettiget med stønadsrett, som har rett til stønad

størrelse storleik | *de diskuterte bevilgningens s-* kor stor løyvinga skulle vera, kor mykje dei skulle løyva

synke søkka (søkk – sokk – har sokke); (overf.:) falla, minka, gå ned **synkende** (t.d. prisar:) fallande, minkande

T

taushetsplikt tieleplikt

tidsbegrenset tidsavgrensa, tidbunden

tilbøyelig tilbøyeleg | *t- til* (òg:) dregen mot, huga på, viljug til, truande til **tilbøyelighet** dragnad, hug, tendens, tilbøyelegheit | *ha t- til* vera tilbøyeleg til; (òg:) ha lett for

tilfeldighet slump(ehøve), tilfelle, tilfeldigheit | *ved en t-* det høvde seg slik at, heilt tilfeldig, tilfeldigvis

"tilføye leggja til **tilføyelse** tillegg, tilføying
tilgjengelighet tilgjengelegheit; tilgang | *ha god t-* ha god tilgang, vera lett tilgjengelig, vera lett å koma til

tilgodehavende gjeldskrav, tilgodehav(ande), uteståande

tilgodese tilgodesjå, syta for; forsyna, gje (stønad osv.)

tilhørighet tilhøryste, det å høyra til

tilrettelegge leggja til rette

tilsagn tilsegn (ei)

"tilstå vedgå; (t.d. eit gode:) gje, la få, yta
tilståelse tilståing, vedgåing; (av eit gode:) løyving, tildeling, yting

tilta auka, stiga, veksa

"tiltre byrja, ta til i, bli innsett i; samtykkja, slutta seg til **tiltreddelse** tiltreding, byrjing, innsetjing; tilslutning, samtykke

tilværelse tilvære; liv

tre i kraft (om regelverk:) gjelda frå, ta til å gjelda, bli sett i kraft/verk

treffe råka; møta; *t- beslutning* ta avgjerd, gjera vedtak

tross *til t- for* trass i

trygghet tryggleik

U

uaktsom aktlaus **uaktsomhet** aktløyse

"uansett same kva/kor

uavhengighet sjølvstende

uberettiget grunnlaus, urettkomen, ikkje rettkomen, ugrunna, uheimla

ubesatt *u- stilling* ledig/vakant stilling

ubetinget utan vilkår, vilkårslaus

uenig usamd, ueinig **uenighet** usemje, ueinighet

uerholdelig som ikkje kan drivast inn, tapt, uinndriveleg

uforholdsmessighet mishøve

uførhet uføre, uførleik, uførheit, å vera ufør; nedsett/tapt arbeidsevne

uforutsett uføresedd, upårekna, uventa

ukentlig for/i veka, kvar veke, veke-
ulikhet ulikskap, (i fleirtal oftast:) skilnader

"umiddelbar beinveges, direkte, straks-
undersøkelse gransking, undersøking
uoverensstemmelse avvik, mangel på samsvar, mishøve; usemje

urettmessig urettkomen, ikkje rettkomen; grunnlaus, rettsstridig, ugyldig

urimelighet urimelegheit; meningsløyse; sjølv-motseiing, mishøve

urådighet formyndarskap, råderettstap, verjemål, å vera urådig, urådighet

utbredelse utbreiing, omfang, spreiing

utferdige arbeida ut, ferda ut, laga, setja opp, skriva ut, utferda

utilbørlighet ufin/uforsvarleg framgangsmåte, misbruk, regelbrot, skamløyse, usømd; (jur.:) å vera utilbørleg

utilregnelighet å vera utilrekneleg; (meir spesifikt:) gal(en)skap, sinnssjukdom, vitløyse; medvitsløyse, medvitssvikt | *tiltalte frifinnes pga. u-* fordi han/ho var utilrekneleg

utløpe enda, gå ut, vara til, vera gyldig til

uttrede greia ut **uttreder** utgreiar **utredning** utgreiing

utstede ferda ut, skriva ut **utstedelse** utferding, utskriving

"uttale (ofte:) seia, skriva **uttalelse** (formell:) fråsegn (ei); (uformell:) utsegn (ei)

"utøve bruka, driva, gjera, handheva, setja i verk | *u- innflytelse* ha innverknad på, påverka
utøvelse utøving, iverksetjing

V

valgfrihet valfridom

varighet lengd, tid, varigheit | *ha en v- på* (ofte:) vara (i)

varsomhet varsemd, å vera varsam

vedrørende om, med omsyn til, som gjeld

vedvare vara (ved)

vegne *på v- av* på vegner av

vektlegge leggja vekt på, vektleggja
veilede rettleia **veileder** (person:) rettleiar;
(trykksak:) rettleiing **veiledning** rettleiing
veldedig samfunnsgagnleg, velgjerd(s-
veldedighet velgjerd(sarbeid)
verdighet (sjølv)vørndnad, verdigheit | *rettens v-*
vørndnaden til retten | *anse under sin v-* halda
seg for god til, ikkje finna seg i
vesentlig avgjerande, viktig, vesentleg, (ofte:)
stor | *uten v-ulempe* utan nemnande/særleg
ulempe | *v- mindre* mykje/monaleg mindre
vesentlighet i *all v- i* hovudsaka, for det
meste, stort sett
virkedag yrkedag
virkning verknad
virksomhet verksemd
viten kunne, kunnskap, innsikt
voksen vaksen
vold vald **voldelig** valdeleg, valds-

Y

ytringsfrihet ytringsfridom
ytterligere fleire, meir, ytterlegare

Æ

ærbødigst vørdsamt
ærede vørde

Ø

ødelegge øydeleggja **ødeleggelse** øydelegging
økning auke (ein)
øremerke øyremerkja (merkjer – merkte –
merkt)
øvrig *de ø-e* dei andre | *for ø-* dessutan, elles
øyeblikk augneblink (ein), blunk (ein), ei (kort)
stund **øyeblikkelig** med det same, omgåande,
straks; akutt
øyemed aug(n)eméd, føremål, siktemål | *i dette*
ø- for dette føremålet, med dette for auga,
med tanke på dette, i denne samanhengen

Å

åpen open (eit ope møte – opne dører)
åpne opna **åpning** opning **åpenhet** openheit |
vise å- vera open, vera ærleg

Nynorske ordlister og hjelpemiddel

Nynorskhjelp

Olaf Almenningen: *Innføring i nynorsk for høgare utdanning*. Det Norske Samlaget 2006

Olaf Almenningen: *Nøkkel til nynorsk*. Dag og Tid (kompakt nynorskgrammatikk)

Ola Breivega: *Råd for uråd. Vegvisar mellom nynorske minefelt*. Det Norske Samlaget 1993

Jan Olav Fretland: *På saklista. Nynorsk språk- og dokumentlære for lokalforvaltninga*.

Fagbokforlaget 2006

Jan Olav Fretland: *På saklista. Nynorsk språkbruk i statsforvaltninga*. Det Norske Samlaget 2000

Nynorske ordbøker og ordlister

Nynorskordboka på nettet (gratis søkjeteneste): www.dokpro.uio.no/ordboksoek.html

Nynorskordboka. Definisjons- og rettskrivingsordbok. Det Norske Samlaget 2006

Alf Hellevik: *Nynorsk ordliste*. Det Norske Samlaget 2005

Magne Rommetveit: *Med andre ord. Den store synonymordboka med omsetjingar til nynorsk*.

Det Norske Samlaget 2007

Karl Arne Utgård: *Juridisk og administrativ ordliste. Bokmål–nynorsk*. Det Norske Samlaget 2002

Generelle skrivereglar

Finn-Erik Vinje: *Skrivereglar. Nynorsk*. Aschehoug 2009

Publikasjonar frå Språkrådet

Statsspråk – bladet for godt språk i staten

Klårspråk – brosjyre frå språktenesta for statsorgan

Kansellisten. Ord og uttrykk som kan byttes ut – brosjyre frå språktenesta for statsorgan

Nettsidene til Språkrådet

www.spraakradet.no

www.sprakradet.no

På desse sidene finn du mellom anna ei litt lengre administrativ ordliste og eit nettkurs i nynorsk med oppgåver. Du finn òg mykje informasjon om norsk språk, mellom anna generelle skrivereglar og svar på språkspørsmål.

Prosjektet «Klart språk i staten»

Prosjektet «Klart språk i staten» skal fremja klart og brukarvenleg språk i statsforvaltninga.

Prosjektet har eigne nettsider som mellom anna inneheld ei språkleg verktøykasse for skribentar.

Noko av stoffet gjeld nynorsk særskilt, og mykje er nyttig for alle – anten dei skriv nynorsk eller bokmål. Nettsidene finn du her:

www.klarspraak.no

www.klarsprak.no

Språktenesta for statsorgan

Språktenesta for statsorgan er ein del av Språkrådet. Tenesta består av fem rådgjevarar i full stilling.

Dei to hovudoppgåvene våre er å

- arbeida for klarare og betre språk i staten (både bokmål og nynorsk)
- arbeida for jamnare fordeling mellom nynorsk og bokmål i statlege tekstar

Statstilsette kan ta kontakt med oss på stat@sprakradet.no.

Språkrådet

Postboks 8107 Dep

0032 OSLO

Telefon: 22 54 19 50

E-post: post@sprakradet.no

www.sprakradet.no

www.språkrådet.no

www.klarsprak.no

www.klarspråk.no